

Journal Website

Article history:

Received 24 July 2025

Revised 01 December 2025

Accepted 08 December 2025

Initial Publication 10 December 2025

Final Publication 22 June 2026

Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders

Volume 5, Issue 2, pp 1-17

E-ISSN: 2981-1759

Structural Equation Modeling of the Tendency Toward Extramarital Relationships Based on Perceived Marital Justice with the Mediation of Sexual Quality of Life in Married Women Referring to Family Counseling Centers in Mashhad

Fatemeh. Soleimani¹, Javanshir. Asadi^{1*}, Aristo. Mirani¹, Afsaneh. Khajovand Khoshli¹

¹ Department of Psychology, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran

* Corresponding author email address: ja.asadi@iau.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Soleimani, F., Asadi, J., Mirani, A., & Khajovand Khoshli, A. (2026). Structural Equation Modeling of the Tendency Toward Extramarital Relationships Based on Perceived Marital Justice with the Mediation of Sexual Quality of Life in Married Women Referring to Family Counseling Centers in Mashhad. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 5(2), 1-17.

© 2026 the authors. Published by Maher Talent and Intelligence Testing Institute, Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: The objective of this study was to model the structural relationships among perceived marital justice, sexual quality of life, and the tendency toward extramarital relationships in married women.

Methods and Materials: This descriptive–correlational study employed structural equation modeling. The statistical population consisted of married women attending family counseling centers in Mashhad in 2024, from whom 300 participants were selected through convenience sampling. Data were collected using the Perceived Marital Justice Questionnaire, the Sexual Quality of Life Questionnaire, and the Tendency Toward Extramarital Relationships Scale. Data analysis was conducted using SPSS and AMOS through Pearson correlation, path analysis, and bootstrapping to examine direct and indirect effects.

Findings: Perceived marital justice showed a significant positive relationship with sexual quality of life and a significant negative relationship with the tendency toward extramarital relationships. Sexual quality of life significantly mediated the relationship between marital justice and extramarital tendencies, as all bootstrapped confidence intervals excluded zero, confirming the indirect effects. Model fit indices demonstrated acceptable structural alignment and supported the proposed conceptual framework.

Conclusion: Enhancing perceived marital justice and improving the sexual quality of life can reduce extramarital tendencies among married women. Counseling and therapeutic interventions should emphasize strengthening relational fairness and enriching marital and sexual satisfaction to prevent extramarital relational risks.

Keywords: Perceived marital justice; sexual quality of life; extramarital relationship tendency; structural equation modeling; married women

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Extramarital relationship tendencies have emerged as a multidimensional psychological, relational, and sociocultural phenomenon increasingly examined across diverse research contexts. Infidelity—whether emotional, sexual, or technologically mediated—has been consistently associated with marital dissatisfaction, relational instability, psychological distress, and family disruption. Contemporary scholarship shows that infidelity is rarely the result of a single factor; instead, it reflects complex interactions among emotional, cognitive, interpersonal, and structural variables (Blow & Hartnett, 2021). Studies have demonstrated that relationships erode gradually through processes such as emotional deprivation, relational boredom, lack of validation, or perceived neglect, which may catalyze a search for alternative sources of intimacy or excitement (Glass & Wright, 2022). Internet-based communication platforms have further expanded the landscape of infidelity by enabling private, continuous, and emotionally intimate exchanges beyond physical boundaries (Whisman et al., 2020). Such digital forms of extramarital engagement are often justified through cognitive reframing, perceived unmet needs, or rationalizations of emotional dissatisfaction (Roman, 2020).

A crucial determinant of relational satisfaction and fidelity is perceived marital justice, which refers to an individual's subjective assessment of fairness across domains such as division of responsibilities, emotional investment, decision-making, and mutual respect. Research shows that perceived inequity contributes to emotional withdrawal, loneliness, psychological vulnerability, and relational burnout (Basharat et al., 2019). Marital justice is not merely a moral construct; it operates as a psychological regulator that shapes relational expectations, emotional security, and patterns of interpersonal responsiveness. Individuals who perceive relational injustice are more likely to experience distress and alienation, conditions strongly associated with higher risk of extramarital involvement (Rostami & Latifian, 2019). Studies conducted on family communication patterns indicate that open and supportive communication fosters perceptions of justice, reducing emotional loneliness and enhancing relational connectedness (Jokar & Rostami, 2018). Conversely, communication patterns marked by avoidance, criticism, or inconsistency often exacerbate feelings of unfairness and emotional distance.

Another foundational factor linked to extramarital tendencies is sexual quality of life, encompassing sexual satisfaction, emotional intimacy, responsiveness, pleasure, and physical comfort. Research in psychophysiology shows that sexual functioning plays a central role in overall well-being and relational stability (Krueger et al., 2016). When couples experience persistent sexual dissatisfaction, distress, or mismatched expectations, they may develop a predisposition toward relational disengagement, emotional coldness, and compensatory behaviors that increase vulnerability to extramarital involvement (Carley & Farabi, 2016). The mediating role of sexual quality of life in the link between marital justice and infidelity has been empirically supported. For example, Carter and colleagues demonstrated that sexual quality of life significantly mediates the association between perceived marital justice and the likelihood of extramarital affairs among married women (Carter et al., 2022). This finding is consistent with the broader understanding of sexual responsiveness as a psychological and relational integrator that mitigates the harmful effects of perceived injustice on relational harmony.

Psychological processes such as emotional immaturity, fear of abandonment, anxious attachment, and emotional dysregulation also contribute to relational instability. Studies show that individuals with

heightened fear of being alone tend to engage in compensatory behaviors, including extramarital involvement, to soothe emotional insecurities (Sakman et al., 2021). Additionally, therapeutic research indicates that unresolved emotional wounds, maladaptive schemas, and cognitive distortions can amplify emotional vulnerability, increasing the likelihood of relational transgressions (Zhang et al., 2021). In Iranian contexts, emotional exhaustion and interpersonal conflict have been associated with increased susceptibility to extramarital behaviors among women, while emotional maturity has been shown to mediate the relationship between marital justice and tendencies toward infidelity (Moshrefi et al., 2022).

Furthermore, research indicates that lifestyle factors and stress levels play a role in shaping emotional and relational well-being. Studies on health psychology suggest that lifestyle quality influences psychological resilience, emotional stability, and interpersonal functioning (Dimovski et al., 2019). When stress, fatigue, and unresolved psychological burdens accumulate, relational communication deteriorates, sexual functioning declines, and emotional intimacy weakens, creating fertile ground for relational dissatisfaction and potential infidelity. Similarly, emotion-focused therapeutic interventions have been shown to decrease relational distress and emotional divorce symptoms, underscoring the importance of addressing emotional needs within marital relationships (Belyvand & Gorji, 2019).

Taken together, previous literature underscores the interconnected roles of marital justice, sexual quality of life, emotional maturity, communication patterns, and psychological functioning in shaping extramarital tendencies. Despite the substantial progress in understanding these factors, limited studies have examined the structural relationships between marital justice, sexual quality of life, and extramarital tendencies among Iranian married women. This study therefore seeks to fill this gap.

The aim of the present study was to model the structural equation relationships between perceived marital justice and the tendency toward extramarital relationships, with sexual quality of life serving as a mediating variable.

Methods and Materials

This study employed a descriptive–correlational design grounded in structural equation modeling. The population consisted of married women attending family counseling centers in Mashhad during the study period. A total of 300 participants were selected through convenience sampling based on inclusion criteria such as marital duration, age range, educational background, and absence of diagnosed psychological disorders. Data were collected using three standardized instruments: the Perceived Marital Justice Questionnaire, the Sexual Quality of Life Questionnaire for women, and the Extramarital Relationship Tendency Scale. Questionnaires were administered individually, with confidentiality assured to encourage accurate responses. Data were analyzed using SPSS and AMOS software through descriptive analysis, Pearson correlations, structural equation modeling, and bootstrapping to assess indirect effects.

Findings

Descriptive analyses revealed moderate to high levels of perceived marital justice and variable levels of sexual quality of life and extramarital tendencies among participants. Pearson correlation coefficients indicated a significant positive relationship between marital justice and sexual quality of life, along with significant negative relationships between marital justice and extramarital tendency, as well as between sexual quality of life and extramarital tendency.

Structural equation modeling demonstrated that perceived marital justice had a significant direct negative effect on extramarital tendencies. Sexual quality of life also showed a significant direct negative

effect on extramarital tendencies. Bootstrapping results confirmed that sexual quality of life significantly mediated the relationship between marital justice and extramarital tendencies, with confidence intervals excluding zero. All model fit indices met acceptable thresholds, indicating that the proposed structural model adequately represented the observed data.

Discussion and Conclusion

The findings reveal that perceived marital justice plays a central role in shaping women's vulnerability to extramarital tendencies. When individuals perceive inequity, disrespect, or imbalance in emotional, financial, or relational domains, their psychological security and relational commitment weaken. This erosion of fairness in the relationship can cultivate emotional disconnection and dissatisfaction, which may eventually lead individuals to seek alternative forms of emotional or sexual fulfillment outside the marriage.

The results also underscore the crucial role of sexual quality of life as both a predictor and a mediator. High-quality sexual experiences can reinforce emotional bonding, mutual responsiveness, and relational satisfaction, thereby buffering the negative impact of perceived injustice. Conversely, diminished sexual satisfaction not only weakens intimacy but also amplifies feelings of neglect, resentment, and emotional voids, which may heighten vulnerability to extramarital temptations. The mediating role of sexual quality of life in this study demonstrates its central importance as a stabilizing element within marital dynamics.

The structural model highlights that extramarital tendencies emerge from the intersection of relational justice and sexual well-being. These two factors together shape the emotional climate of the marriage, influence communication patterns, and determine the resilience of the relationship in the face of stressors. The findings suggest that addressing marital justice and sexual satisfaction simultaneously is essential for preventing extramarital behaviors and promoting relational health.

In conclusion, the study emphasizes that extramarital tendencies among married women cannot be understood in isolation from broader relational and emotional contexts. Perceived marital justice and sexual quality of life form foundational components of marital stability, and interventions aimed at strengthening these domains may effectively reduce the likelihood of extramarital involvement.

مدل‌یابی معادلات ساختاری گرایش به روابط فرازنشویی بر اساس عدالت زناشویی ادراک‌شده با میانجی‌گری کیفیت زندگی جنسی در زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده شهر مشهد

فاطمه سلیمانی^۱، جوانشیر اسدی^{۱*}، ارسطو میرانی^۱، افسانه خواجهوند خوشلی^۱

۱. گروه روانشناسی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: ja.asadi@iau.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

سلیمانی، فاطمه، اسدی، جوانشیر، میرانی، ارسطو، و خواجهوند خوشلی، افسانه. (۱۴۰۵). مدل‌یابی معادلات ساختاری گرایش به روابط فرازنشویی بر اساس عدالت زناشویی ادراک‌شده با میانجی‌گری کیفیت زندگی جنسی در زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده شهر مشهد. *پویایی‌های روانشناختی در اختلال‌های خلقی*, ۵(۲), ۱-۱۷.

هدف: هدف این پژوهش، تبیین و مدل‌یابی روابط میان عدالت زناشویی ادراک‌شده، کیفیت زندگی جنسی و گرایش به روابط فرازنشویی در زنان متأهل بود. **روش‌شناسی:** این پژوهش توصیفی-همبستگی و مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل همه زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده در سال ۱۴۰۳ بود و ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه عدالت زناشویی ادراک‌شده، پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی و پرسشنامه گرایش به روابط فرازنشویی بود. داده‌ها با استفاده از SPSS و AMOS و از طریق تحلیل همبستگی پیرسون، تحلیل مسیر و بوت‌استروپ بررسی شدند. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد عدالت زناشویی ادراک‌شده با کیفیت زندگی جنسی رابطه مثبت و معناداری دارد و با گرایش به روابط فرازنشویی رابطه معکوس و معنادار نشان داد. همچنین کیفیت زندگی جنسی نقش میانجی معناداری در رابطه عدالت زناشویی ادراک‌شده و گرایش به روابط فرازنشویی داشت؛ به طوری که در تمام مسیرهای غیرمستقیم، فواصل اطمینان بوت‌استروپ از صفر عبور نکرد و اثر میانجی تأیید شد. شاخص‌های برازش نیز مطلوب و همسو با مدل مفهومی بودند. **نتیجه‌گیری:** ارتقای عدالت زناشویی ادراک‌شده و بهبود کیفیت زندگی جنسی می‌تواند گرایش به روابط فرازنشویی را در زنان متأهل کاهش دهد. مداخلات مشاوره‌ای و روان‌شناختی باید بر تقویت عدالت ادراکی و بهبود کیفیت روابط جنسی و عاطفی زوجین تمرکز داشته باشند.

کلیدواژه‌گان: عدالت زناشویی ادراک‌شده؛ کیفیت زندگی جنسی؛ گرایش به روابط فرازنشویی؛ زنان متأهل؛ مدل‌یابی معادلات ساختاری

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

گرایش به روابط فرازنشویی یکی از چالش‌های پیچیده و چندبعدی در نظام خانواده است که پیامدهای گسترده‌ای بر سلامت روانی زوجین، ثبات ساختاری خانواده و کیفیت زندگی مشترک دارد. ظهور اشکال جدید روابط، تغییر الگوهای ارتباطی، و تأثیر عوامل فرهنگی، اجتماعی و روان‌شناختی موجب شده‌اند که پدیده روابط فرازنشویی نه تنها در مطالعات روان‌شناختی، بلکه در حوزه‌های جامعه‌شناختی، سلامت عمومی و زوج‌درمانی مورد توجه گسترده قرار گیرد. مرور پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که خیانت زناشویی، چه در قالب روابط عاطفی و چه در قالب روابط جنسی، پیامدهای گسترده‌ای از جمله آسیب به اعتماد، کاهش صمیمیت، دلزدگی هیجانی و حتی فروپاشی روابط زناشویی ایجاد می‌کند، تا جایی که بازسازی رابطه پس از خیانت یکی از پیچیده‌ترین مراحل درمان زوجی است (Glass & Wright, 2022). از سوی دیگر، مطالعات روش‌شناختی نشان می‌دهد که مفهوم خیانت در روابط متعهدانه به دلیل تفاوت‌های فرهنگی، هنجاری و جنسیتی، تعاریف و برداشت‌های متفاوتی دارد و فهم آن نیازمند بررسی دقیق‌تری است (Blow & Hartnett, 2021).

به‌ویژه در دهه اخیر، گسترش فضاهای مجازی و تغییرات فرهنگی موجب شکل‌گیری الگوهای جدیدی از روابط فرازنشویی شده است. اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نقش مهمی در ایجاد بسترهای جدید برای شکل‌گیری خیانت دارند و برخی مطالعات نشان داده‌اند که توجیهات روان‌شناختی زنان برای خیانت اینترنتی، اغلب با معناسازی‌های شناختی خاص و تلاش برای جبران کمبودهای تجربه‌شده در روابط زناشویی مرتبط است (Roman, 2020). این یافته‌ها نشان می‌دهند که خیانت مفهومی چندبعدی است که نمی‌توان آن را صرفاً یک رفتار ناهنجار دانست، بلکه باید آن را نتیجه تعامل میان عوامل شناختی، عاطفی، ارتباطی و بین‌فردی در نظر گرفت.

در دهه‌های اخیر، عدالت زناشویی ادراک‌شده به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده سلامت رابطه و پیش‌بینی‌کننده رفتارهای زناشویی مطرح شده است. پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که ادراک بی‌عدالتی در رابطه، چه در حوزه تقسیم مسئولیت‌های خانه، چه در تصمیم‌گیری، چه در احترام متقابل، و چه در توجه به نیازهای یکدیگر، می‌تواند به نارضایتی زناشویی، آسیب‌های روان‌شناختی و دلزدگی عاطفی منجر شود (Basharat et al., 2019). همان‌گونه که برخی مطالعات داخلی بیان کرده‌اند، عدالت یکی از ستون‌های اصلی پایداری خانواده محسوب می‌شود و کمبود آن با افزایش آسیب‌پذیری هیجانی، نارضایتی و احساس درماندگی مرتبط است (Rostami & Latifian, 2019).

این مسئله تنها به حوزه روابط عاطفی محدود نمی‌شود. عدالت در روابط زناشویی با احساس انسجام روانی، توانایی مقابله با مشکلات و نیز کاهش تنهایی ارتباط دارد (Jokar & Rostami, 2018). از نظر بین‌فردی نیز، تجربه تعامل عادلانه سبب افزایش احساس ارزشمندی، احترام و تعهد می‌شود که این ویژگی‌ها برای پایداری روابط ضروری‌اند. در مقابل، بی‌عدالتی می‌تواند نشانه‌ای از دست رفتن تعادل هیجانی و ساختاری رابطه باشد و در نهایت مسیر را برای گرایش به روابط فرازنشویی هموار کند.

یکی از حوزه‌های بسیار مهم در پیوند میان عدالت زناشویی و روابط فرازنشویی، کیفیت زندگی جنسی است. کیفیت زندگی جنسی، که شامل رضایت جنسی، لذت، صمیمیت و پیوند هیجانی است، نقش اساسی در ثبات زناشویی دارد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که عملکرد جنسی سالم یکی از نشانه‌های سلامت روانی و جسمی است و نقش مهمی در تعادل هیجانی زوجین ایفا می‌کند (Krueger et al., 2016). همچنین مشخص شده است که کیفیت زندگی جنسی پایین می‌تواند موجب افزایش تنش، نارضایتی و دلزدگی شود و موقعیت را برای رفتارهای جایگزین جنسی فراهم سازد (Carley & Farabi, 2016).

از سوی دیگر، اختلال در کیفیت زندگی جنسی می‌تواند نتیجه عوامل روان‌شناختی مانند اضطراب دلبستگی باشد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند زنانی که نگرانی بیشتری نسبت به ترک شدن یا ناکافی بودن ارتباط هیجانی دارند، ممکن است برای جبران این نگرانی به روابط

جایگزین روی آوردند، زیرا ترس از تنها شدن و رهاشدگی نقش مهمی در رفتارهای فرازناشویی دارد (Sakman et al., 2021). بنابراین، کیفیت زندگی جنسی نه تنها یک عامل مستقل، بلکه یک واسطه کلیدی در مسیر اثرگذاری عدالت زناشویی بر گرایش به خیانت محسوب می‌شود. مهم‌ترین یافته‌ها در این حوزه تأکید دارند که ارتقای کیفیت زندگی جنسی می‌تواند اثرات بی‌عدالتی ادراک‌شده را تعدیل کرده و سطح گرایش به روابط فرازناشویی را کاهش دهد (Carter et al., 2022). اگر زنان احساس کنند نیازهای جنسی و هیجانی آنها به‌درستی پاسخ داده می‌شود، احتمال مواجهه آنها با دلزدگی جنسی و عاطفی، و در نهایت احتمال گرایش به روابط فرازناشویی به میزان قابل توجهی کاهش می‌یابد.

مطالعات زیستی و سلامت عمومی نیز نشان داده‌اند که سبک زندگی نامطلوب و فشارهای مزمن می‌تواند موجب افزایش آسیب‌پذیری روانی و کاهش توان سازگاری در روابط شود. سبک زندگی سالم و توجه به سلامت جسمانی با کاهش علائم بیماری‌های قلبی و افزایش تاب‌آوری روانی همراه است (Dimovski et al., 2019). این یافته‌ها تأیید می‌کنند که سلامت جسمانی و هیجانی به‌طور مستقیم در کیفیت عملکرد جنسی و روابط زناشویی اثرگذارند و هرگونه اختلال در این حوزه‌ها می‌تواند پیامدهای عاطفی و ارتباطی ایجاد کند.

مطالعات زوج‌درمانی و روان‌شناسی بالینی در ایران نیز نشان داده‌اند که عملکرد جنسی ضعیف و آسیب‌های روان‌تنی می‌تواند زمینه‌ساز بروز دلزدگی و ناسازگاری زناشویی شود (Basharat et al., 2019). این موضوع نشان می‌دهد که رابطه جنسی، تنها یک تعامل فیزیکی نیست، بلکه بخشی از انسجام هیجانی و عاطفی خانواده محسوب می‌شود. تحقیقات متعددی در ایران بر نقش الگوهای ارتباطی خانواده در شکل‌گیری احساس تنهایی و تجربه عدالت تمرکز کرده‌اند. مطالعات نشان داده‌اند که الگوهای ارتباطی باز، همدلانه و مبتنی بر گفت‌وگو می‌توانند هم تنهایی را کاهش دهند و هم عدالت زناشویی را افزایش دهند (Jokar & Rostami, 2018). این یافته‌ها از آن جهت اهمیت دارند که تنهایی یکی از عوامل مهم گرایش به روابط جایگزین، چه عاطفی و چه جنسی، محسوب می‌شود. در واقع، احساس تنهایی، کمبود ارتباط هیجانی و عدم درک شدن در رابطه، می‌تواند زمینه را برای خیانت فراهم سازد. از سوی دیگر، درمان‌های نوین مانند طرحواره‌درمانی مبتنی بر ذهن‌آگاهی نیز برای زنان آسیب‌دیده از خیانت به‌عنوان روش‌های مؤثر در کاهش رنج هیجانی و بازسازی توان عاطفی معرفی شده‌اند (Zhang et al., 2021). این یافته نشان می‌دهد که روابط فرازناشویی نه تنها یک معضل رفتاری، بلکه پدیده‌ای عاطفی و شناختی است که نیازمند بررسی دقیق‌تری در زمینه ساختارهای ذهنی و هیجانی زنان است.

در پژوهشی دیگر که به بررسی نقش اضطراب دلبستگی در شکل‌گیری خیانت پرداخته است، نشان داده شد که ترس از تنها شدن، یکی از قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های گرایش به روابط فرازناشویی است (Sakman et al., 2021). این امر به‌ویژه در زنان بسیار برجسته است، زیرا زنان در روابط عاطفی بیشتر به امنیت هیجانی نیاز دارند و هرگونه تهدید نسبت به این امنیت می‌تواند واکنش‌های جبرانی ایجاد کند. مطالعات زوج‌درمانی نیز نشان داده‌اند که بازسازی رابطه پس از تجربه خیانت، فرآیندی پیچیده، زمان‌بر و چندمرحله‌ای است (Glass & Wright, 2022). این یافته به‌طور غیرمستقیم نشان می‌دهد که پیشگیری از خیانت، بسیار اهمیت دارد و باید عوامل زمینه‌ساز آن، از جمله عدالت زناشویی ادراک‌شده و کیفیت زندگی جنسی، به‌دقت مورد بررسی قرار گیرند.

یکی از جدیدترین پژوهش‌ها در ایران که به‌طور مستقیم به مدل‌سازی گرایش به خیانت پرداخته، مطالعه مشرفی و همکاران است که نشان داد عدالت زناشویی، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر گرایش به خیانت اثر می‌گذارد و بلوغ عاطفی نقش میانجی در این رابطه دارد (Moshrefi et al., 2022). این مطالعه تأکید می‌کند که خیانت تنها یک واکنش رفتاری نیست، بلکه ریشه در ساختارهای هیجانی، شناختی و ادراکی دارد.

یافته‌های دیگر تأکید دارند که متغیرهای فیزیولوژیک نیز نقش مهمی در کیفیت زندگی جنسی و عاطفی ایفا می‌کنند. خواب، که یکی از عوامل مرکزی در سلامت جسمانی و روانی است، می‌تواند کیفیت عملکرد جنسی و هیجانی را به‌شدت تحت تأثیر قرار دهد (Krueger

(et al., 2016). در سطح سلامت عمومی نیز، پژوهش‌های حوزه پزشکی نشان می‌دهند که مشارکت در برنامه‌های سلامت و سبک زندگی سالم می‌تواند عملکرد روانی و جسمانی را بهبود بخشد و میزان آسیب‌پذیری را کاهش دهد (Ades et al., 2022). این مفاهیم نشان می‌دهند که کیفیت زندگی جنسی نه تنها متأثر از عوامل روان‌شناختی و ارتباطی، بلکه مرتبط با عوامل زیستی و سلامت عمومی نیز هست. با توجه به مجموعه یافته‌های پیشین، می‌توان نتیجه گرفت که گرایش به روابط فرازنشویی پدیده‌ای چندعاملی است که از تعامل میان عوامل ارتباطی، عاطفی، جنسیتی، عدالت ادراک‌شده، کیفیت زندگی جنسی، سبک زندگی و ساختارهای هیجانی شکل می‌گیرد. در این میان، عدالت زناشویی ادراک‌شده و کیفیت زندگی جنسی دو متغیر کلیدی‌اند که هم در مطالعات داخلی و هم بین‌المللی نقش تعیین‌کننده‌ای در پیش‌بینی رفتارهای زناشویی دارند. اهمیت این دو عامل به حدی است که بسیاری از پژوهش‌ها آنها را به‌عنوان عوامل حفاظتی یا خطرآفرین در روابط معرفی کرده‌اند. با وجود پژوهش‌های انجام‌شده، بررسی همزمان نقش عدالت زناشویی ادراک‌شده و کیفیت زندگی جنسی به‌عنوان میانجی در پیش‌بینی گرایش به روابط فرازنشویی در میان زنان ایرانی کمتر مورد توجه قرار گرفته است، و مطالعه حاضر به دنبال پر کردن این خلأ علمی است. بنابراین هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی معادلات ساختاری گرایش به روابط فرازنشویی بر اساس عدالت زناشویی ادراک‌شده با نقش میانجی کیفیت زندگی جنسی در زنان متأهل است.

مواد و روش پژوهش

پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و مدل‌یابی معادلات ساختاری است. در پژوهش حاضر جامعه‌ی مورد مطالعه، کلیه زنان متأهل مراجعه کننده به مرکز مشاوره خانواده شهر در بازه زمانی دی تا اسفند ماه در سال ۱۴۰۳ تشکیل داده است. روش نمونه‌گیری در تحقیق حاضر، نمونه‌گیری به شیوه‌ی هدفمند/ داوطلبانه بوده است. حجم نمونه بر اساس قاعده رایج در پژوهش‌های مبتنی بر شاخص‌ها و مولفه‌ها تعیین شد. قاعده عمومی در SEM این است که برای هر مولفه یا شاخص اندازه‌گیری متغیرها باید بین ۱۰ تا ۱۵ نفر نمونه در نظر گرفته شود. این قاعده به پژوهشگر کمک می‌کند تا قدرت آماری کافی برای آزمون مدل‌ها و مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم فراهم شود و از کاهش قابلیت تحلیل ناشی از کمبود داده جلوگیری شود. حداکثر حجم نمونه مورد نیاز ۳۷۵ نفر می‌باشد. با توجه به این محدوده و برای اطمینان از کفایت نمونه جهت انجام آزمون‌های آماری، ۳۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه اولیه انتخاب شدند. ملاک‌های ورود در نمونه عبارت بودند از: غربالگری اولیه، داشتن تحصیلات در سطح راهنمایی به بالا، داشتن حداقل یک سال زندگی مشترک، داشتن سن بین ۲۰ تا ۴۵ سال؛ ملاک‌های خروج در نمونه عبارت بودند از: وجود سابقه بیماری عصبی و روانی و بستری شدن در بیمارستان یا اختلالات جنسی شناخته‌شده، عدم تکمیل پرسشنامه‌ها یا پاسخ‌های ناقص، عدم رضایت شرکت‌کننده به ادامه پژوهش.

الف) پرسشنامه عدالت زناشویی ادراک شده: سنجش عدالت در پژوهش‌های گذشته بیشتر با پرسشنامه‌های مختلف که به وسیله هاتفیلد و همکارانش ساخته شده است انجام گرفته است که به شکل کلی این پرسشنامه‌ها سه پرسشنامه یک سوالی که عدالت را در روابط زناشویی مورد سنجش قرار می‌دهد، چون سنجش عدالت هاتفیلد، سنجش عدالت هاتفیلد و همکاران (۱۹۷۷، ۱۹۷۸)، پرسشنامه اصلاح شده عدالت زناشویی (هاتفیلد ترامپسون و همکاران، ۱۹۹۰) و پرسشنامه‌ی چند آیتی ترامپسون، هاتفیلد و همکاران (۱۹۸۱) که به سنجش عدالت در حوزه‌های مختلف زندگی که جنبه‌ی بده بستانی دارد می‌پردازد تشکیل می‌شود. مطالعات زیادی چون: بوانک و ماتسارس، (۱۹۹۹)؛ هاتفیلد و همکاران، (۱۹۸۲)؛ پترسون، (۱۹۹۰)؛ راجلین، (۱۹۸۷)، لارسون و همکارانش (۱۹۹۸) و اسپرچر، (۲۰۰۱) می‌توان نام برد که از پرسشنامه‌ی اصلاح شده عدالت زناشویی (هاتفیلد ترامپسون و همکاران، ۱۹۹۰) استفاده کرده‌اند. علاوه بر آن از پرسشنامه‌ی هاتفیلد و همکارانش (۱۹۷۸) نیز در تحقیقاتی چون: کویجر و همکاران، (۲۰۰۲)؛ لارسون و همکاران، (۱۹۹۸)؛ آتنه و همکاران، (۱۹۸۴) و والستر و

همکاران، (۱۹۷۸) مورد استفاده قرار شده است. از پرسشنامه چند آیتمی هاتفیلد نیز تا آنجا که محقق اطلاع دارد تنها در تحقیق ترامپسون و همکاران (۱۹۸۱) مورد استفاده قرار گرفته است. مقیاس‌های هاتفیلد و همکارانش جزئی از NSFH data نیست و نمی‌تواند در مطالعات اخیر مورد استفاده قرار گیرد با این وجود چیزی که در تحقیقات گذشته فراموش شده است استفاده از مقیاس‌های چند آیتمی جایگزین که داری NSFH data است می‌باشد و از آنجا که مقیاس‌های مورد استفاده در تحقیقات گذشته در چهارچوب NSFH data نیست و این یک معیار بین‌المللی است نمی‌توان از مقیاس‌های ذکر شده در بالا استفاده کرد (بنجامین، ۲۰۰۶). یکی دیگر از روش‌های مورد استفاده در سنجش عدالت سنجش عدالت در حوزه‌های مختلف تقسیم مسئولیت‌های خانواده و قدرت در زندگی چون تصمیم‌گیری می‌باشد که تحقیقات مختلفی چون بنجامین، ۲۰۰۶؛ فریسکو و ویلیامز، ۲۰۰۳؛ کلترانه، ۲۰۰۰ و ... از آن استفاده کرده‌اند. محققان در این پژوهش سعی کردند برای سنجش عدالت به ادغام این دو روش بپردازند. پرسشنامه محقق ساخته عدالت زناشویی پرسشنامه‌ای ۲۶ سوالی است. پرسشنامه عدالت زناشویی اقتباسی از چهار پرسشنامه حدود فعالیت و نقش (مایکلز و همکاران، ۱۹۸۴)، ادراک انصاف بنجامین (۲۰۰۶)، ادراک عدالت و برابری در کارهای خانگی فریسکو و ویلیامز (۲۰۰۳) و پرسشنامه چند آیتمی ترامپسون و همکاران (۱۹۸۱) می‌باشد. پرسشنامه عدالت زناشویی به صورت چند آیتمی ساخته شده است دارای ۴ خرده مقیاس می‌باشد و در سوالات هر خرده مقیاس دو سری سوال که یکی سری مفهوم برابری و دیگری احساس عدالت را می‌سنجد آورده شده است. پرسشنامه عدالت زناشویی از ۴ خرده مقیاس «عدالت در تقسیم مسئولیت‌های خانواده»، «عدالت در قدرت»، «عدالت در احترام به اطرافیان»، «عدالت در توجه به نیازها» تشکیل شده است. عدالت در تقسیم مسئولیت‌های خانواده: این مولفه به احساس عدالت (برابری، عدالت) در مسئولیت‌های مختلف درون خانگی از جمله: کارهای درون خانگی، تربیت فرزندان، تامین هزینه‌های زندگی مربوط می‌شود. این خرده مقیاس از طریق سوالات (الف-ب) ۱، ۲ و ۳ سنجیده می‌شود. عدالت در تقسیم قدرت: این مولفه به احساس عدالت (برابری، عدالت) در قدرت تصمیم‌گیری و داشتن آزادی‌های لازم برای ادامه تحصیل، داشتن شغل و پرداختن به علایق شخصی مربوط می‌شود. این خرده مقیاس از طریق سوالات (الف-ب) ۴، ۷ و ۸ سنجیده می‌شود. عدالت در احترام به اطرافیان یکدیگر: این مولفه به احساس عدالت (برابری، عدالت) در احترام به اطرافیان (دوستان و خویشاوندان) مربوط می‌شود. این خرده مقیاس از طریق سوالات (الف-ب) ۵ و ۶ سنجیده می‌شود. عدالت در توجه به نیازهای یکدیگر: این مولفه به احساس عدالت (برابری، عدالت) در توجه به نیازهای مختلف چون: نیازهای جنسی، نیاز به درک و اهمیت در موقعیت‌های سخت زندگی، نیاز به تعهد دیگری، تلاش برای خوب نگاه داشتن رابطه، نیاز به قدردانی در قبال کارهای یکدیگر مربوط می‌شود. این خرده مقیاس از طریق سوالات (الف-ب) ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲ و ۱۳ سنجیده می‌شود

نمره‌گذاری پرسشنامه عدالت زناشویی با مقیاس لیکرت و در یک طیف ۷ گزینه‌ای از ۱ تا ۷ درجه‌بندی می‌شود. همان‌طور که قبلاً اشاره شد این مقیاس دو متغیر برابری و عدالت را مورد سنجش قرار می‌دهد. در هر دو متغیر برابری (سوالات الف) و عدالت (سوالات ب)، افرادی که نمره آن‌ها بین ۳.۲۵ تا ۴.۷۵ می‌باشد روابط برابره و عادلانه به حساب آورده می‌شوند و افرادی که نمره آن‌ها از ۱ تا ۳.۲۵ باشد افراد سودبرنده و افرادی که نمره آن‌ها از ۴.۷۵ تا ۷ باشد افراد ضررده محسوب می‌شوند. نمره برابری با عدالت و نمره عدالت (سوالات ب) با رضایت زناشویی وارد تحلیل می‌شوند. با این وجود که طیف نمرات هم در برابری و هم در عدالت بین ۱ تا ۴.۷۵ بوده است نمرات کمتر، ملاک ناعادلانه بودن و نمرات بیشتر را ملاک عادلانه بودن رابطه فرض شده است. از آنجا که پرسشنامه عدالت زناشویی دو مفهوم برابری و عدالت را می‌سنجد و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نمره عدالت وارد تحلیل شده است. برای بدست آوردن پایایی این پرسشنامه محقق نمرات عدالت را وارد تحلیل کرده و پایایی پرسشنامه را از طریق آلفای کرونباخ در اجرای پایلوت بر روی ۴۰ نفر (۲۰ زوج) که در کارگاه‌های آموزش خانواده در بهزیستی شهر بندرعباس برگزار شده بود ۸۰٪ به دست آورده است. و برای خرده مقیاس‌ها نیز پایایی آلفا به شکل جداگانه محاسبه شده که در مولفه عدالت در تقسیم مسئولیت‌های خانواده ۷۶٪؛ عدالت در تقسیم قدرت ۸۲٪؛ عدالت در احترام به اطرافیان یکدیگر ۸۱٪ و

عدالت در توجه به نیازهای یکدیگر ۸۱٪ به‌دست آمده است. روایی پرسشنامه عدالت زناشویی را محقق با استفاده روش روایی محتوا به‌دست آورده‌است. ابتدا پرسشنامه‌ی اولیه پس از بازگرداندن به زبان انگلیسی به پرفسور هاتفیلد ارسال شد که ایشان پیشنهاداتی جهت بهتر شدن پرسشنامه مذکور ارائه داده بودند که در پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفتند. پس از آن این پرسشنامه به چندین نفر از صاحب‌نظران حوزه مشاوره و روانشناسی کشور همراه با نامه معرفی و ارائه توضیحات لازم ارسال و توانستیم نظر ۱۰ نفر از آن‌ها را در مورد پرسشنامه خود به‌دست آوریم. به‌شکل کلی این افراد روایی خوبی را برای پرسشنامه عدالت گزارش کردند و پیشنهاداتی برای بهتر شدن پرسشنامه داشتند که در پرسشنامه عدالت مورد استفاده قرار گرفت.

ب) پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی: پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی زنان توسط سیموند و همکاران (۲۰۰۵) به منظور سنجش کیفیت زندگی جنسی طراحی و تدوین شده است. در ایران نیز توسط روشن چسلی و همکاران (۱۳۹۷) اعتباریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۱۸ سوال میباشد و بر اساس طیف شش گزینه‌ای لیکرت با سوالاتی مانند (وقتی درباره زندگی جنسی خود فکر میکنم، میبینم به طور کلی آن بخش لذت‌آوری از زندگی ام است به سنجش کیفیت زندگی جنسی زنان می‌پردازد. پایایی پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی زنان از روش آلفای کرونباخ بالای هفتاد صدم به دست آمده است و روایی آن نیز توسط پژوهش چلسی و همکاران (۱۳۹۷) در جامعه ایرانی تایید شده است.

ج) پرسشنامه نگرش به گرایش به روابط فرازنشویی واتلی (۲۰۰۸): پرسشنامه نگرش به گرایش به روابط فرازنشویی توسط واتلی (۲۰۰۸) به منظور سنجش نگرش به خیانت زناشویی طراحی و تدوین شده است در ایران نیز توسط عبدالله زاده (۱۳۸۹) اعتباریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۱۲ سوال میباشد و بر اساس طیف لیکرت با سوالاتی مانند در روابط زن و شوهر، خیانت از دلایل طلاق است به سنجش نگرش به خیانت زناشویی می‌پردازد. نمره گذاری پرسشنامه گرایش به روابط فرازنشویی بر اساس طیف لیکرات ۷ درجه‌ای می‌باشد. به این صورت که کاملاً موافقم (۷ نمره) و کاملاً مخالفم (۱ نمره) می‌گیرد سوالات معکوس این پرسشنامه عبارتند از: ۲ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۲ که به شکل کاملاً موافقم (۱) نمره و کاملاً مخالفم (۷ نمره) نمره گذاری میشوند برای محاسبه امتیاز کل پرسشنامه، نمره همه گویه‌های پرسشنامه را باید با هم جمع کنیم حداقل و حداکثر امتیاز این پرسشنامه ۱۲ و ۸۴ می‌باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد نشان دهنده میزان بیشتر پذیرش خیانت و نگرش مثبت به خیانت خواهد بود و بالعکس اعتبار یا روایی با این مسئله سر و کار دارد که یک ابزار اندازه‌گیری تا چه حد چیزی را اندازه می‌گیرد که ما فکر می‌کنیم سرمد و همکاران ۱۳۹۰ در پژوهش سواری و طلایی زاده (۱۳۹۴) روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است. قابلیت اعتماد یا پایایی یک ابزار عبارت است از درجه ثبات آن در اندازه‌گیری هر آنچه اندازه می‌گیرد یعنی اینکه ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد سرمد و همکاران، (۱۳۹۰) ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش سواری و طلایی زاده (۱۳۹۴) برای این پرسشنامه بالای ۰/۷ برآورد شد. در پژوهش خادمی و مرامی (۱۳۹۳) پایایی پرسشنامه مذکور، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب آلفا برای نمره کل ۰/۹۴ به دست آمد. همچنین ضرایب همبستگی به دست آمده برای نمره کل پرسشنامه در دامنه ۰/۶۱ تا ۰/۹۲ قرار داشت.

در ابتدا از بین زنان متاهل مراجعه کننده به مرکز مشاوره خانواده شهر مشهد در طی ماه‌های دی تا اردیبهشت ماه در سال ۱۴۰۳ براساس ملاک‌های ورود طرح بررسی شدند و پس از مشخص شدن افراد واجد شرایط، در جلسه‌های انفرادی، طرح برایشان توضیح داده شد سپس پرسشنامه‌ها در اختیار افراد انتخاب شده قرار گرفت. افراد پرسشنامه احساس تنهایی، پرسشنامه عدالت زناشویی، پرسشنامه دلزدگی زناشویی، پرسشنامه گرایش به روابط فرازنشویی و پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی به صورت حضوری داده شد. همچنین رضایت کتبی جهت استفاده از اطلاعات آن‌ها گرفته شد. در طول مدت پاسخ‌دهی شرکت کننده‌ها، پژوهشگر به صورت تلفنی حضور فعال داشت تا از بروز

پاسخ‌های تصادفی (پاسخ دهی سریع و بدون تمرکز، اتمام زودتر از موعد مقرر) جلوگیری نماید و از آزمودنی‌ها خواسته شد اگر در تکمیل پرسشنامه‌ها با ابهامی مواجه شده‌اند از پژوهشگر بخواهند توضیح بیشتری بدهد در خاتمه از همکاری همه زنان شرکت کننده تشکر به عمل آمد.

در نهایت داده‌های به دست آمده ابتدا با آمار توصیفی و سپس آمار استنباطی به روش مدل معادلات ساختاری در نرم افزار SPSS و AMOS تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

آماره‌های توصیفی مرتبط با متغیرهای پژوهش در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱

تعداد، کمینه، بیشینه، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیرها	ابعاد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف استاندارد
عدالت زناشویی ادراک شده	عدالت در تقسیم مسئولیتها	۱۲	۲۴	۱۵/۱۷	۲/۳۷۹
	عدالت در قدرت	۱۳	۲۱	۱۷/۲۴	۲/۶۱۷
	عدالت در احترام به اطرافیان	۸	۱۷	۱۳/۷۰	۴/۰۲۸
	عدالت در توجه به نیازها	۲۲	۵۱	۳۰/۷۵	۵/۸۱
کیفیت زندگی جنسی	کیفیت زندگی جنسی	۳۰	۵۰	۳۸/۳۵	۹/۴۵
نگرش به گرایش به روابط فرازناشویی	نگرش به گرایش به روابط فرازناشویی	۲۲	۶۴	۵۵/۳۵	۱۲/۵۰

جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲

ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳
عدالت زناشویی ادراک شده	۱		
کیفیت زندگی جنسی	۰/۶۵	۱	
گرایش به روابط فرازناشویی	-۰/۵۷**	-۰/۵۳**	۱

** معنادار در سطح ۰/۰۱

بین عدالت زناشویی ادراکی با کیفیت زندگی جنسی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($r=0/65$; $p < 0/01$). بین عدالت زناشویی ادراک شده با گرایش به روابط فرازناشویی همبستگی معکوس و معناداری وجود دارد ($r= -0/57$; $p < 0/01$). بین کیفیت زندگی جنسی با گرایش به روابط فرازناشویی همبستگی معکوس و معناداری وجود دارد ($r= -0/53$; $p < 0/01$) همچنین کیفیت زندگی جنسی در رابطه بین گرایش به روابط فرازناشویی و عدالت زناشویی ادراک شده در زنان متأهل نقش واسطه‌ای دارد.

جدول ۳

نتایج بوت استروپ نقش میانجی کیفیت زندگی جنسی در رابطه بین عدالت زناشویی ادراک شده با گرایش به روابط فرازناشویی

معناداری	فاصله اطمینان (حدود)		اثر غیرمستقیم	مسیر غیرمستقیم
	حد بالا	حد پایین		
۰/۰۰۱	۰/۳۰	۰/۱۹	۰/۶۵	عدالت در تقسیم مسئولیتهای خانواده ← کیفیت زندگی جنسی ← گرایش به روابط فرازنشویی
۰/۰۰۱	۰/۳۲	۰/۲۱	۰/۷۴	عدالت در قدرت ← کیفیت زندگی جنسی ← گرایش به روابط فرازنشویی
۰/۰۰۱	۰/۳۴	۰/۲۲	۰/۷۰	عدالت در احترام به اطرافیان ← کیفیت زندگی جنسی ← گرایش به روابط فرازنشویی
۰/۰۰۱	۰/۳۶	۰/۲۵	۰/۶۷	عدالت در توجه به نیازها ← کیفیت زندگی جنسی ← گرایش به روابط فرازنشویی

برای تعیین معنی‌داری عدالت زناشویی ادراک شده بر گرایش به روابط فرازنشویی با نقش میانجی کیفیت زندگی جنسی از روش بوت استروپ با نمونه‌گیری مجدد در فاصله اطمینان ۰/۹۵ استفاده شد. بر اساس نظر کلاین (۲۰۲۳)، اگر بازه اطمینان حاصل از بوت استروپ (شامل حد پایین و حد بالا) از مقدار صفر عبور نکند، می‌توان نتیجه گرفت که اثر غیرمستقیم موردنظر معنادار است؛ به عبارت دیگر، اگر هر دو حد بازه مثبت یا منفی باشند و صفر در این فاصله قرار نگیرد، وجود یک رابطه علی غیرمستقیم بین متغیرها تأیید می‌شود. در جدول ۳ نتایج بوت استروپ آمده است. مطابق نتایج جدول ۳ این قاعده در مورد عدالت زناشویی ادراک شده بر گرایش به روابط فرازنشویی با نقش میانجی کیفیت زندگی جنسی صدق می‌کند؛ لذا فرضیه مبنی بر اینکه کیفیت زندگی جنسی در رابطه بین گرایش به روابط فرازنشویی و عدالت زناشویی ادراک شده در زنان متأهل نقش واسطه‌ای دارد تأیید شد

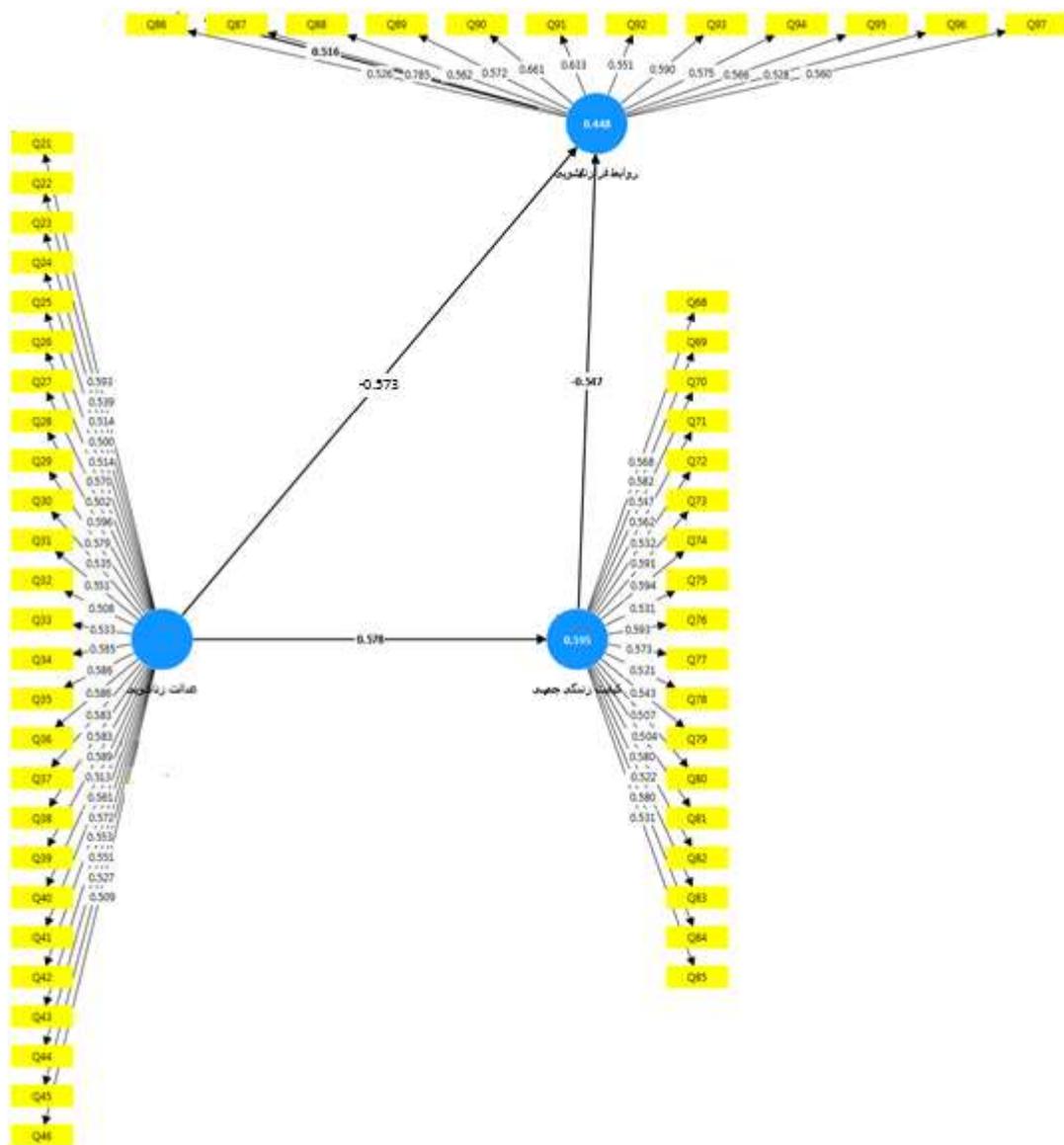
جدول ۴

شاخص‌های برازندگی مدل برازش شده پژوهش

نام شاخص	مقادیر	برآوردهای مدل	حد مجاز
GOF	عدالت زناشویی ادراک شده	۰/۵۲۷	بالاتر از ۰/۳۶
	کیفیت زندگی جنسی	۰/۶۱۷	
	گرایش به روابط فرازنشویی	۰/۶۰۲	
ضریب تعیین R ^۲	عدالت زناشویی ادراک شده	۰/۶۵۲	بالاتر از ۰/۵
شاخص Q ^۲	عدالت زناشویی ادراک شده	۰/۳۵۷	مثبت

شکل ۱

مدل ساختاری پژوهش

پس از بررسی معیار AVE، شاخص R^2 جهت تعیین ضعیف، متوسط و قوی بودن بخش ساختاری مدل مورد مطالعه قرار می‌گیرد. جدول ۳ نتایج بدست آمده شاخص‌های برازش برای سازه‌های مربوطه نمایش می‌دهد. اندازه تأثیر f^2 معیار دیگری هست که برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل سازی معادلات ساختاری به کار می‌رود. لذا معیار f^2 باید برای متغیرهای درونزا مطابق با فرمول کوهن محاسبه و در جدول زیر گزارش می‌شود. معیار Q^2 قدرت پیشبینی مدل را مشخص می‌سازد و در صورتی که مقدار آن در مورد یک سازه درونزا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را کسب نماید، به ترتیب نشان دهنده قدرت پیشبینی ضعیف، متوسط و قوی سازه‌های برونزای مربوط به آن دارد. به عبارت دیگر این معیار باید برای تمام سازه‌های درونزای مدل مطابق با جدول ۳ مورد محاسبه قرار گیرد تا قدرت پیشبینی متغیر برونزای مربوط به این سازه‌ها مورد بررسی قرار گیرد. همانطور که مشخصه‌های برازندگی در جدول بالا آمده، نشان می‌دهد تمامی روابط تایید شده و داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی و زیربنای نظری تحقیق برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسو بودن سوالات با سازه‌های نظری است. به عبارت دیگر داده‌های مشاهده شده با مدل مفهومی پژوهش تناسب داشته است. بررسی معیار R^2 برای سازه‌های درونزا مدل مطابق با جدول ۳ حاکی از تأیید این معیار برای هر یک از سازه‌ها بوده و نشان از برازش مناسب مدل ساختاری دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که عدالت زناشویی ادراک‌شده با گرایش به روابط فرازنشویی رابطه معکوس و معناداری دارد و کیفیت زندگی جنسی نیز نقش میانجی معناداری در این رابطه ایفا می‌کند. این یافته‌ها با بخش عمده‌ای از ادبیات پژوهشی همسو است و نشان می‌دهد که ادراک زنان از انصاف، احترام، توزیع عادلانه مسئولیت‌ها و توجه به نیازهایشان در رابطه زناشویی، نقش مهمی در شکل‌گیری یا جلوگیری از گرایش به روابط فرازنشویی دارد. درواقع، زنانی که احساس بی‌عدالتی می‌کنند، بیشتر با ناکامی، رنجش، دلزدگی و فاصله‌گیری هیجانی مواجه می‌شوند؛ این وضعیت می‌تواند زمینه‌ساز جستجوی منابع جایگزین توجه و محبت خارج از چارچوب ازدواج شود.

بسیاری از پژوهش‌های پیشین نیز نقش عدالت زناشویی را در تعارضات و آسیب‌های رابطه‌ای گزارش کرده‌اند. برای مثال، نشان داده شده است که ادراک بی‌عدالتی با افزایش تنهایی زناشویی، کاهش پیوند هیجانی و ایجاد احساس محرومیت عاطفی همراه است (Jokar & Rostami, 2018). همچنین تحقیقات داخلی نشان داده‌اند افرادی که عدالت را در رابطه تجربه نمی‌کنند، بیشتر دچار آسیب‌پذیری روانی، احساس نادیده‌انگاری و کاهش انسجام عاطفی می‌شوند (Basharat et al., 2019). یافته‌های پژوهش حاضر نیز همین الگوی کلی را تأیید می‌کند؛ به‌گونه‌ای که ادراک عدالت زناشویی گریزی از دلزدگی زناشویی ایجاد کرده و از گرایش به رفتارهای فرازنشویی جلوگیری می‌کند.

از سوی دیگر، تحلیل میانجی‌گری کیفیت زندگی جنسی روشن ساخت که کیفیت زندگی جنسی زنان متأهل، حلقه اتصال میان عدالت ادراک‌شده و گرایش به خیانت است. این یافته کاملاً با پژوهش‌های بین‌المللی همخوان است. تحقیقات متعددی نشان داده‌اند که کیفیت روابط جنسی، نه تنها خود یک متغیر مستقل مؤثر است، بلکه در حقیقت تنظیم‌کننده رابطه میان عوامل درون‌فردی و بین‌فردی با گرایش به خیانت محسوب می‌شود. برای نمونه، پژوهش کارتر و همکاران تأکید کرده است که کیفیت زندگی جنسی میانجی مهمی میان عدالت زناشویی و رفتارهای فرازنشویی است و کاهش کیفیت جنسی مسیر را برای افزایش احتمال خیانت باز می‌کند (Carter et al., 2022). یافته مشابهی نیز در ادبیات زوج‌درمانی مشاهده می‌شود؛ زیرا بازسازی ازدواج پس از خیانت اغلب از طریق بازسازی ارتباطات جنسی و هیجانی آغاز می‌شود (Glass & Wright, 2022).

درواقع، کیفیت زندگی جنسی بخش قابل‌توجهی از انسجام روانی و عاطفی زوجین را فراهم می‌کند. حتی پژوهش‌های پزشکی نیز نشان داده‌اند که خواب سالم، تنظیم هیجانی و سلامت عمومی، بر عملکرد جنسی و رضایت‌مندی در رابطه تأثیر دارند (Krueger et al., 2016). از این منظر، کاهش کیفیت زندگی جنسی می‌تواند بخشی از چرخه‌ای باشد که به کاهش عدالت ادراک‌شده و افزایش ریسک روابط فرازنشویی منجر می‌شود. پژوهش حاضر نیز نشان داد هرچه کیفیت زندگی جنسی افزایش یابد، اثر بی‌عدالتی ادراک‌شده بر گرایش به خیانت کمتر خواهد شد.

مطالعات دیگری نیز تأیید کرده‌اند که کیفیت جنسی ضعیف، تنش و نارضایتی روان‌تنی ایجاد می‌کند و افراد را در معرض رفتارهای جایگزین قرار می‌دهد (Carley & Farabi, 2016). بنابراین، یافته ما مبنی بر میانجی‌گری کیفیت زندگی جنسی در رابطه عدالت زناشویی ادراک‌شده و گرایش به خیانت، از لحاظ نظری و تجربی همسو با ادبیات پژوهشی گسترده‌ای است. حتی برخی پژوهش‌ها در حوزه سلامت جسمانی نیز نشان داده‌اند که سبک زندگی سالم، تاب‌آوری روانی را افزایش می‌دهد و اختلال در سلامت عمومی می‌تواند عملکرد جنسی و روابط عاطفی را مختل سازد (Dimovski et al., 2019). این واقعیت اهمیت نگاه چندبعدی به رفتارهای فرازنشویی را برجسته می‌کند.

یافته دیگر پژوهش که با ادبیات پیشین مطابقت دارد، نقش اضطراب دلبستگی و ترس از تنها ماندن در گرایش به خیانت است (Sakman et al., 2021). اگرچه در پژوهش حاضر این متغیرها به‌طور مستقیم سنجیده نشدند، اما نتایج نشان می‌دهد زنانی که عدالت را کمتر

در رابطه تجربه می‌کنند، بیشتر در معرض دزدگی، نگرانی از دیده نشدن و احساس بی‌توجهی قرار دارند؛ این وضعیت‌ها با همان سازوکارهای هیجانی توصیف‌شده در پژوهش‌های پیشین درباره اضطراب دلبستگی همخوان است. وقتی احساس امنیت هیجانی کاهش یابد، احتمال جستجوی رابطه جایگزین افزایش می‌یابد.

از سوی دیگر، مطالعات اخیر نشان داده‌اند که عوامل شناختی و روان‌درمانی نیز در مدیریت و درمان پیامدهای خیانت نقش دارند. برای مثال، پژوهش Zhang و همکاران نشان داد که طرحواره‌درمانی مبتنی بر ذهن‌آگاهی نقش مؤثری در بازسازی روانی زنان آسیب‌دیده از خیانت دارد (Zhang et al., 2021). این یافته‌ها نیز با نتایج پژوهش حاضر سازگار است، زیرا نشان می‌دهد که گرایش به روابط فرازنشویی نه فقط یک رفتار خودانگیخته، بلکه محصول کمبودهای عمیق‌تر هیجانی و ارتباطی است که باید در مداخلات بالینی بررسی و درمان شوند.

پژوهش‌های ایرانی نیز نشان داده‌اند عدالت زناشویی و الگوهای ارتباطی نقش مهمی در کاهش تنهایی و افزایش انسجام روانی دارند (Rostami & Latifian, 2019). همچنین مشخص شده است که دزدگی زناشویی در غیاب عدالت و توجه هیجانی افزایش می‌یابد و این دزدگی یکی از عوامل قوی در بروز خیانت است (Belyvand & Gorji, 2019). این یافته‌ها نیز با نتایج پژوهش حاضر همسو هستند و نشان می‌دهند که عدالت زناشویی نه تنها یک عامل اخلاقی، بلکه سازوکاری محافظتی برای جلوگیری از تلاش برای ارتباطات بیرون از رابطه است.

مطابق پژوهش Whisman، کیفیت پایین رابطه، تنهایی زناشویی و شکاف‌های عاطفی با خیانت اینترنتی مرتبط هستند (Whisman et al., 2020). این پژوهش نیز مورد تأیید یافته‌های حاضر است، زیرا نشان می‌دهد که کیفیت جنسی و عدالت ادراک‌شده چگونه می‌توانند از تنهایی زناشویی جلوگیری کنند و در نتیجه احتمال گرایش به روابط خارج از ازدواج را کاهش دهند.

همچنین تحقیق Blow و همکاران نشان می‌دهد که خیانت به‌عنوان یک پدیده چندبعدی، تحت تأثیر عوامل بین‌فردی، زمینه‌ای و روانی است و نیازمند تحلیل جامع و چندساحتی می‌باشد (Blow & Hartnett, 2021). این دقیقاً همان چارچوبی است که پژوهش حاضر بر آن تأکید دارد.

در نهایت، یافته‌های پژوهش موجه است با مطالعه مشرفی، که نشان داد عدالت زناشویی نه تنها با خیانت مرتبط است، بلکه این رابطه از طریق متغیرهای هیجانی میانجی‌گری می‌شود (Moshrefi et al., 2022). این نتایج تأیید می‌کنند که عدالت زناشویی ادراک‌شده یک متغیر بنیادین و کلیدی در سازوکارهای شکل‌گیری روابط فرازنشویی است.

پژوهش حاضر به دلیل ماهیت مقطعی، امکان استنباط روابط علی‌قسطی میان متغیرها را فراهم نمی‌کند و تنها می‌توان از رابطه‌های همبستگی و مدل‌سازی مسیر برای تبیین سازوکارهای احتمالی استفاده کرد. همچنین استفاده از ابزارهای خودگزارشی ممکن است موجب سوگیری پاسخ‌دهی، تعارف اجتماعی و تمایل به پاسخ‌های مطلوب شود. جامعه پژوهش نیز محدود به زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده در شهر مشهد بوده و نتایج آن با احتیاط باید به سایر گروه‌های جمعیتی و فرهنگی تعمیم داده شود.

پژوهش‌های آینده می‌توانند با استفاده از طرح‌های طولی، مدل‌های علی دقیق‌تری را برای بررسی پویایی‌های عدالت زناشویی و کیفیت زندگی جنسی ارائه دهند. همچنین ترکیب روش‌های کیفی و کمی می‌تواند به درک عمیق‌تری از تجربه زیسته زنان در زمینه ادراک عدالت و تنش‌های زناشویی منجر شود. پیشنهاد می‌شود نقش متغیرهای میانجی دیگر مانند دلبستگی، افسردگی، طرحواره‌های ناسازگار و صمیمیت هیجانی نیز مورد بررسی قرار گیرند. پژوهش در جمعیت‌های متنوع‌تر و نیز مطالعات زوجی دوطرفه (dyadic studies) نیز می‌تواند به غنای نتایج کمک کند.

با توجه به اهمیت عدالت زناشویی و کیفیت زندگی جنسی در پیشگیری از گرایش به روابط فرازنشویی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های مشاوره‌ای ویژه برای آموزش مهارت‌های ارتباطی، مذاکره عاطفی، تقسیم مسئولیت‌ها و همدلی طراحی شود. دوره‌های آموزشی برای بهبود

کیفیت زندگی جنسی زوجین و افزایش آگاهی درباره نقش عدالت در سلامت رابطه می‌تواند اثربخش باشد. همچنین برگزاری کارگاه‌هایی برای تقویت امنیت هیجانی، تاب‌آوری عاطفی و راهبردهای پیشگیری از دلزدگی زناشویی می‌تواند از بروز گرایش به روابط فرازنشویی در زنان جلوگیری کند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Ades, P. A., Khadanga, S., Savage, P. D., & Gaalema, D. E. (2022). Enhancing participation in Type II diabetes: Focus on underserved populations. *Progress in Cardiovascular Diseases*. <https://doi.org/10.1016/j.pcad.2022.01.003>
- Basharat, M. A., Masoudi, M., & Gholamali-Lavasani, M. (2019). Sexual performance and psychological-physical vulnerability. *Quarterly Journal of Thought and Behavior in Clinical Psychology*, 9(34), 47-56. https://psychologicalscience.ir/browse.php?a_id=394&sid=1&slc_lang=fa
- Belyvand, M., & Gorji, Y. (2019). Investigating the impact of emotion-focused approach on reducing emotional divorce symptoms among women: A study of women in Lenjan County. *National Conference on Applied Research in Educational Sciences, Psychology, and Social Issues in Iran Tehran*. <https://civilica.com/doc/438425/>
- Blow, A., & Hartnett, K. (2021). Infidelity in committed relationships I: a methodological review. *Journal of marital and family therapy*, 31(2), 183-215. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2005.tb01555.x>
- Carley, D. W., & Farabi, S. S. (2016). Physiology of Sleep. *Diabetes Spectrum: a publication of the American Diabetes Association*, 29(1), 5-9. <https://doi.org/10.2337/diaspect.29.1.5>

- Carter, H., Lee, S., & Park, J. (2022). The mediating role of sexual quality of life in the relationship between perceived marital justice and extramarital affairs among married women. *Journal of Family Psychology, 36*(5), 600-611. <https://brieflands.com/journals/jjcdc/articles/108549>
- Dimovski, K., Orho-Melander, M., & Drake, I. (2019). A favorable lifestyle lowers the risk of coronary artery disease consistently across strata of non-modifiable risk factors in a population-based cohort. *BMC public health, 19*(1), 1575. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-7948-x>
- Glass, S. P., & Wright, T. L. (2022). *Reconstructing marriages after the trauma of infidelity*. John Wiley & Sons, Inc. <https://psycnet.apa.org/record/1997-08291-018>
- Jokar, B., & Rostami, R. (2018). The relationship between family communication orientations and feelings of loneliness: Examining the mediating role of spiritual identity. *Journal of Applied Counseling, 4*(2), 1-18. https://jac.scu.ac.ir/article_12594.html
- Krueger, J. M., Frank, M. G., Wisor, J. P., & Roy, S. (2016). Sleep function: Toward elucidating an enigma. *Sleep Medicine Reviews, 28*, 46-54. <https://doi.org/10.1016/j.smrv.2015.08.005>
- Moshrefi, M., Khakpour, R., & Niknam, M. (2022). Evaluating the structural model of the tendency toward marital infidelity based on marital justice with the mediating role of emotional maturity. *Journal of Psychology, 11*(7), 57-66. <https://frooyesh.ir/article-1-4085-fa.html>
- Roman, D. (2020). Justifications of Internet Infidelity in Romanian Women with Extra-Dyadic Affairs: A Qualitative Study Proposal. *New Trends in Psychology, 2*(1). <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/NTP/article/view/157>
- Rostami, M., & Latifian, A. (2019). A study on the relationship between family communication patterns and feelings of loneliness: Exploring the mediating role of marital justice. https://jac.scu.ac.ir/article_12594_0.html?lang=fa
- Sakman, S., Turan, Z., & Erol, O. (2021). Your cheating heart is just afraid of ending up alone: Fear of being single mediates the relationship between attachment anxiety and infidelity. *Personality and individual differences, 168*, 110317. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110317>
- Whisman, M. A., Uebelacker, L. A., & Weinstock, L. M. (2020). Marital Quality, Loneliness, and Internet Infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships, 37*(2), 435-456. <https://doi.org/10.1177/0265407519880194>
- Zhang, B., Jess Park, G., & Huang, H. (2021). Mindfulness-based schema therapy and forgiveness therapy among women affected by infidelity: A randomized clinical trial. *Psychotherapy Research, 1-13*. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10503307.2021.1913294>